

მოსწავლეთა შემოქმედებითი პოტენციალის აქტივიზაცია
ქართული ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილებზე დაწყებით
კლასებში

ლევან ჯინჯიხაძე

პედაგოგიკის დოქტორი, ასოცირებული

პროფესორი, სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

E-mail: levanijinjikhadze@gmail.com

წარმოადგინა ცხუმ-აფხაზეთის მეცნიერებათა აკადემიის პედაგოგიკისა და მეთოდოლოგიის ინსტიტუტმა

აბსტრაქტი. სტატიაში პედაგოგიურ-ფსიქოლოგიური კუთხით არის გაშუქებული მთელი რიგი პრობლემური საკითხებისა, კერძოდ, საუბარია წარმოსახვის ორ სახეზე (პასიურსა და აქტიურზე), განმავითარებელი სწავლების ფონზე, მოსწავლეთა მოსწავლეთა კვლევითი საქმიანობის უნარის განვითარებაზე, მოტივაციის ამაღლებაზე, შემოქმედებითობაზე, კვლევითი უნარ-ჩვევების ტექნოლოგიაზე, რომელიც აუცილებლად უნდა ითვალისწინებდეს პედაგოგიურ-ორგანიზაციული პირობების მტკიცედ დაცვას და რომლის საფუძველშიც უნდა იყოს ჩადებული ჰუმანური პედაგოგიკის იდეები, პიროვნულ-ორიენტირებული და საქმიანობრივ-ორიენტირებული მიდგომები.

სტატიაში ასევე გაანალიზებულია სასწავლო საქმიანობის ორგანიზების უნარების ოთხი ბლოკი:

1. საკუთარი საქმიანობის ორგანიზების უნარი;
2. კვლევითი მახასიათებლების ცოდნა და უნარები;
3. ინფორმაციის დამუშავების უნარი;
4. საკუთარი ნამუშევრის შედეგების წარდგენის უნარი.

გარდა ამისა, ზოგადი ფორმით წარმოჩენილია თუ რა სახის სამუშაოები და სწავლების რა პედაგოგიური მეთოდები შეიძლება იქნეს გამოყენებული მასწავლებლის მიერ ქართული ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილებზე კლასების

მიხედვითდა როგორ გამოვუმუშავოთ და განვუვითაროთ მოსწავლეებს კვლევითი საქმიანობის უნარი.

ვფიქრობთ, სწავლებისადმი ასეთი მიდგომებისა და მეთოდების გამოყენება ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილებზე მოგვცემს საშუალებას გადავჭრათ მოსწავლეთა კვლევითი უნარების განვითარების ამოცანა.

საკვანძო სიტყვები: შემოქმედებითი პოტენციალი, წარმოსახვა, შემოქმედებითი პროცესები, კვლევის მეთოდი, მოტივაცია.

ერთ-ერთი უმთავრესი პრობლემა, რომელიც დგას დაწყებითი სკოლის წინაშე, ეს არის პიროვნების შემოქმედებითი პოტენციალის აქტივიზაცია. ამ პრობლემის გადაჭრის ერთ-ერთი გზაა შემოქმედებითი წარმოსახვის აქტივიზირება, რამდენადაც წარმოსახვის პროცესი წარმოადგენს ნებისმიერი შემოქმედებითი საქმიანობის ძირითად მდგენელს.

წარმოსახვას უდიდეს მნიშვნელობას ანიჭებდა თავის დროზე ფსიქოლოგი ლევ ვიგოტსკი. მისი აზრით, პიროვნების წარმოსახვის აქტივიზირება არ წარმოიშობა თავისთავად, არამედ ამისათვის აუცილებელია მიზანმიმართული ფსიქოლოგიურ-პედაგოგიური ზემოქმედება [1, 7].

ფსიქოლოგების მიხედვით, შემოქმედებითი განვითარება ბავშვებში გაცილებით ადრე უნდა დაიწყოს, ამისათვის კი საჭიროა მიზანმიმართული მუშაობა, მოსწავლეთა ასაკობრივი და ინდივიდუალური შესაძლებლობების გათვალისწინებით. შემოქმედებითობამ აუცილებლად უნდა შეუწყოს ხელი ბავშვის ჩამოყალიბებას ნამდვილ პიროვნებად და ბიძგი უნდა მისცეს მისი ნიჭის სრულად გამოვლენასა და განვითარებას.

წარმოსახვისათვის ანუ ფანტაზიისათვის ერთგვარი შემოქმედების მომენტია დამახასიათებელი, მაშინ, როდესაც მეხსიერება და, საზოგადოდ, რეპროდუქცია ძველის აღდგენას ესწრაფვის. თავისთავად იგულისხმება, რომ შემოქმედება იმ მასალის ნიადაგზე ხდება, რომელიც სუბიექტის ცნობიერების შინაარსშია მოცემული [2, 209].

ფსიქოლოგიურ მეცნიერებაში განარჩევენ წარმოსახვის ორ სახეს: პასიურს და აქტიურს. პასიური წარმოსახვა მიმდინარეობს ყოველგვარი მიზანდასახულობის გარეშე და თავს იჩენს სიზმრებსა და ილუზიებში. აქტიური წარმოსახვა, ცხადია განსხვავდება პასიურისაგან თავისი მიზანდასახულობით. წარმოსახვითი სახეების შესახებ ცოდნა - აუცილებელი წინაპირობაა უმცროსკლასელთა ინდივიდუალური შესაძლებლობების გამოსავლენად, და ამავე დროს მნიშვნელოვანია წარმოსახვის ანალიზისათვის სასწავლო პროცესში. შემეცნებითი პროცესების დახმარებით ხერხდება არა მხოლოდ შეცნობა, არამედ, საერთოდ გარესამყაროს შეცნობა. თითოეული მათგანი ახდენს ზეგავლენას სხვა მიმდინარე პროცესებზეც და შეუძლებელია მათი ცალ-ცალკე წარმოდგენა. სასკოლო ასაკში წარმოსახვა ჩართულია სასწავლო და შემოქმედებით პროცესებში. სხვადასხვა დისციპლინების სწავლებისას, განსაკუთრებით კი ქართული ლიტერატურის სწავლებისას იხსნება დიდი შესაძლებლობები მოსწავლეებში შემოქმედებითი წარმოსახვის ფორმირებისა და განვითარებისა.

როგორც ცნობილია, ფსიქოლოგები მიუთითებენ, რომ 2-დან 12 წლამდე პერიოდი საუკეთესო პერიოდია ბავშვის წარმოსახვის განვითარებისათვის. შემეცნებითი პროცესების სტიმულირებისას აუცილებელია ჩავრთოთ მოსწავლეები შემოქმედებით საქმიანობაში და ამავე დროს გაკვეთილებზე გამოვიყენოთ განმავითარებელი თამაშობები.

ლევ ვიგოტსკი თავის ფსიქოლოგიურ გამოკვლევაში მიუთითებდა შესასწავლი მასალის ორ დონეზე: პირველი დონე ბავშვის განვითარების შესაბამისია, ხოლო მეორე დონე რამდენადმე აღემატება მას და მოითხოვს ბავშვის მიერ გონების დაძაბვასა და გააქტიურებას, ზოგჯერ მის ახსნა-გადაწყვეტაში მასწავლებლის ჩარევასაც. სწორედ ეს მეორე დონე აძლევს სტიმულს მოსწავლეთა განვითარებას [1, 1991: 9].

ვიგოტსკის სოციოკულტურული კოგნიციური თეორიის ძირითადი დებულებები განათლებასთან შემდეგ მიმართებაშია:

1. განათლება, რომელიც გულისხმობს სწავლებას და აღზრდას, მიმართულია ბავშვის პიროვნებაზე;

2. პიროვნების განვითარება მისი კრეატიულობის (შემოქმედებითობის) განვითარებაზეა დამოკიდებული, ამიტომ სკოლამ უნდა უზრუნველყოს ბავშვის კრეატიული პოტენციალის განვითარება;
3. მოსწავლე უნდა იყოს სწავლების პროცესის აქტიური მონაწილე;
4. მასწავლებელმა მოსწავლის მოქმედება საჭირო მიმართულებით უნდა განავითაროს. ამ თვალსაზრისით სწავლება თანამშრომლობაა;
5. ყველაზე ეფექტურია სწავლების ის მეთოდები, რომლებიც ითვალისწინებენ მოსწავლის ინდივიდუალურ თავისებურებებს [3, 53-54].

თანამედროვე სასკოლო პროგრამაში საკმაოდ მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს მოსწავლეთა კვლევით საქმიანობას. ამ საქმიანობას კი განმავითარებელი სწავლების სისტემაში წამყვანი ადგილი უკავია. კვლევითი საქმიანობის უნარის განვითარება, ისევე როგორც სხვა უნარებისა, მოითხოვს ისეთი პირობების შექმნას, რომელიც პასუხობს დასახულ მიზნებს:

მიზანმიმართულობა და სისტემატურობა. კვლევითი უნარის განვითარებაზე მუშაობა უნდა მიმდინარეობდეს არა მხოლოდ საკლასო გაკვეთილებზე, არამედ კლასგარეშე საქმიანობის დროსაც. მასწავლებელი ვალდებულია დაწყებით კლასებში ქართული ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილებზე მუდმივად გამოიყენოს კვლევის მეთოდი, რომ მოსწავლეებს ჩამოუყალიბდეთ და გამოუმუშავდეთ კვლევითი საქმიანობის უნარი.

მოტივაცია. მოსწავლეთა მოტივაციის ამაღლება გაკვეთილზე პედაგოგისათვის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ამოცანას წარმოადგენს და განმსაზღვრელი როლი უნდა ითამაშოს სასწავლო პროცესში. მოტივაციის ამაღლება კი თავისთავად განაპირობებს მოსწავლეთა აქტიურ ჩართულობას სასწავლო პროცესში, უბიძგებს გახდნენ უფრო მეტად ქმედუნარიანები. ასეთ დროს აუცილებელია მოსწავლეებმა არა მხოლოდ დაინახონ, არამედ შეიგრძნონ საკუთარი შემოქმედებითი კვლევითი საქმიანობის არსი, დაინახონ მასში საკუთარი შესაძლებლობების განხორციელება, და შესაბამისად, გადადგან ნაბიჯი თვითგანვითარებისა და თვითსრულყოფისაკენ.

შემოქმედებითობა. მასწავლებელი ვალდებულია შექმნას შემოქმედებითი, სამუშაო ატმოსფერო კლასში, გაუღვივოს მოსწავლეებს ინტერესი კვლევითი საქმიანობისაკენ. სწავლების პროცესში, გაკვეთილზე აუცილებელია ჩართული იყოს მოსწავლეთა წარმოსახვა, შესაბამისად მასწავლებლის მიერ აუცილებლად უნდა მოხდეს ამ წარმოსახვის გაკონტროლება, რის ფონზეც მოსწავლეებს უნდა განუვითარდეთ მოვლენათა და ფაქტების აღქმის სიღრმე და მრავალმხრივობა. ამავე დროს აუცილებელია მასწავლებელი მოსწავლეებს დაეხმაროს შემოქმედებითი აზროვნების მნიშვნელობისა და დანიშნულების ხედვაში, რადგან შემოქმედებითი აზროვნება თავისი არსით წარმოადგენს მოვლენათა ახლებურად ხედვის და პრობლემათა გადაჭრის ორიგინალურ, მანამდე არარსებული გზის პოვნის უნარს.

შემოქმედებითი მიდგომების მორგებას გაკვეთილის გეგმაზე და მოსწავლეების დაინტერესებას მრავალფეროვანი, მიმზიდველი მასალით, ნამდვილად შეუძლია არა მარტო მოსწავლეებში შემოქმედებითი აზროვნების განვითარება, არამედ, სწავლა-სწავლების პროცესის გაუმჯობესება. ე. ი. შემოქმედებითი აზროვნება ეს არის რაიმეს ახალი გზით კეთება ან დანახვა, რომელიც ხასიათდება იდეების სიმრავლით, მოქნილობით, საკითხის სხვადასხვა კუთხით დანახვით, ორიგინალობით და ძველი იდეების საფუძველზე ახლის შექმნით [4].

ფსიქოლოგიური კომფორტი. მასწავლებლის ერთ-ერთი მთავარი ამოცანაა ფართოდ წარმოაჩინოს მოსწავლეთა შემოქმედებითი ძალები, სწრაფვა შემოქმედებითი ძიებისაკენ. მთავარია, არ ეშინოდეთ შეცდომის დაშვების, შეეძლოთ უარყოფითი შეფასებისას თავის შეკავება. მასწავლებელი ვალდებულია ხელი შეუწყოს მოსწავლეთა შემოქმედებითი იდეების განვითარებას, მხარი დაუჭიროს მათ და მისცეს სწორი მიმართულება. თითოეულ მოსწავლეს აუცილებელია მიეცეს შესაძლებლობა, შეიგრძნოს საკუთარი ძალები, ირწმუნოს საკუთარი თავის.

პედაგოგის პიროვნება. მოსწავლეთა შემოქმედებითი და კვლევითი შესაძლებლობების განვითარებისათვის საჭიროა შემოქმედებითად მოაზროვნე და მომუშავე მასწავლებელი, რომელიც ისწრაფვის შექმნას შემოქმედებითი

სასწავლო გარემო კვლევითი საქმიანობის ჩასატარებლად. მაგრამ ამ შემთხვევაში თავს იჩენს მოსწავლეთა ასაკობრივი თავისებურება, გასათვალისწინებელია მათი ფსიქოფიზიოლოგიური შესაძლებლობები. ამიტომ კვლევითი ჩვევების გამომუშავება, მათი ფორმირება საჭიროა განხორციელდეს მოსწავლეთა ასაკობრივი თავისებურებებიდან გამომდინარე, ხოლო საკითხისადმი (თემისადმი) კვლევითი მიდგომა უნდა იყოს მათთვის სახალისო და სასარგებლო.

ყოველივე ამისათვის საჭიროა შემუშავდეს და შესაბამისად განხორციელდეს უმცროსკლასელთა კვლევითი უნარ-ჩვევების განვითარების ტექნოლოგია, რომელიც თავისთავად უნდა ითვალისწინებდეს პედაგოგიურ-ორგანიზაციული პირობების მტკიცე დაცვას. ტექნოლოგიის საფუძველში კი დევს ჰუმანური პედაგოგიკის იდეები, პიროვნულ-ორიენტირებული და საქმიანობრივ-ორიენტირებული მიდგომები. მეცადინეობა, რომელიც ითვალისწინებს ტექნოლოგიას, ძირითადად ტარდება საკლასო-საგაკვეთილო ფორმით; სხვა ორგანიზაციული ფორმით ჩატარებისას კი - როგორც მონაწილეთა კონსულტაცია. ტექნოლოგიის მიზანია განვანხორციელოთ მოსამზადებელი საქმიანობა კვლევითი უნარების გასავითარებლად. სწავლების შინაარსი გათვლილია შემდეგი ასპექტების უზრუნველყოფისათვის: კვლევითი მეთოდების ათვისება და მათი გამოყენება ქართული ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილებზე; შეძენილი უნარებისა და ცოდნის გამოყენება საკუთარი ინტერესების რეალიზაციის პროცესში; ინტერესთა განვითარება სასკოლო დისციპლინებისადმი მთლიანობაში [5, 149].

სასწავლო საქმიანობის ორგანიზებისას აუცილებელია გამოვეყნოთ უნარების ოთხი ბლოკი:

- **საკუთარი საქმიანობის ორგანიზების უნარი** - სამუშაო ადგილის ორგანიზება, სამუშაოს დაგეგმვა.
- **კვლევითი მახასიათებლების ცოდნა და უნარები** - საკვლევი თემის შერჩევა, მიზანდასახულობა, როგორც საქმიანობის ეტაპი, კვლევის სტრუქტურული აგების უნარი, კვლევის მეთოდები, საერთო-ლოგიკური მეთოდები, ინფორმაციის მოძიება.

- **ინფორმაციის დამუშავების უნარი** - ინფორმაციის სახეები და წყაროები, მეცნიერული ტექსტი, ტერმინი, აღქმა, ტექსტის ნაწილებად დაყოფა და მათი გააზრება: აბზაცები, თავები, პარაგრაფები, ძირითადის გამოყოფის უნარი, მოკლედ გადმოცემა, ციტატა, გეგმის განსაზღვრა, განსაზღვრულის ფორმულირება, დასკვნა, დასკვნის ფორმულირება, ლოგიკური გადმოცემა, პირობითი ნიშნები, მტკიცებულება: არგუმენტები, ფაქტები, საწყისი და დასასრული.
- **საკუთარი ნამუშევრის შედეგების წარდგენის უნარი** - შედეგების წარდგენის ფორმები, სამეცნიერო ინფორმაციების შეკრების ფორმები, მოთხოვნილება მოხსენებისადმი, მომხსენებლის მეტყველება.
- პირველ კლასში მოსამზადებელი მუშაობა შეიძლება ჩავატაროთ შემდეგნაირად:
- პრობლემური, ნაწილობრივ-ძიებითი (ევრისტიკული) სწავლება მიმდინარეობს მასწავლებლის ხელმძღვანელობით.
- კვლევითი გაკვეთილი (სასწავლო წლის დასაწყისში დაყენებულ პრობლემებს ახორციელებს პედაგოგი; მისი გადაჭრის გზები კი ხორციელდება მოსწავლეების მიერ დასმულ კითხვებზე პასუხის გაცემის გზით; შემდგომში დასმულ პრობლემებს კი უკვე მოსწავლეები წყვეტენ და ახორციელებენ დამოუკიდებლად შესაძლებლობების ფარგლებში მასწავლებლის დახმარებით; უმჯობესია პრობლემების გადაჭრის გზები მაქსიმალურად დამოუკიდებელი იყოს; დასკვნების გამოტანა მასწავლებლის დახმარებით).
- მოკლევადიანი კვლევები - დაკვირვებული აღწერით მასწავლებლის ხელმძღვანელობით.

პირველ კლასში მშობლიური ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილებზე შესაძლებელია ჩავრთოთ ისეთი სახის დავალებები, რომელიც მიმართული იქნება საერთო ლოგიკური უნარების დაუფლებისაკენ, როგორცაა ანალიზი, სინთეზი, კლასიფიკაცია, შედარება-შეპირისპირება, განზოგადება.

მეორე კლასიდან შესაძლებელია უკვე გაკვეთილზე მოსწავლეებს მივცეთ სპეციალური დავალება კვლევითი საქმიანობის წარსამართავად. მსგავსი

მეცადინეობები მოგვცემს საშუალებას სისტემატურად, მიზანმიმართულად ჩამოვუყალიბოთ მოსწავლეებს კვლევითი უნარები. ასეთი სახის მუშაობის განხორციელება ხდება შემდეგი მიმართულებებით:

- კვლევითი საქმიანობის თეორიული ცნებების გაცნობა, როგორცაა კვლევა, ინფორმაცია, ცოდნა და სხვ.
- განსაზღვრული გეგმისადმი კვლევის კოლექტიურად შესრულება ყველა ეტაპის დაცვით. აქ მასწავლებელმა ყურადღება უნდა მიაქციოს და ორგანიზება გაუკეთოს მოსწავლეთა ურთიერთთანამშრომლობას, რომლის დროსაც მონაწილეები ეუფლებიან კვლევითი საქმიანობის პრაქტიკულ უნარებს.
- გაკვეთილზე გამოიყენება პრობლემური და ძიებითი მეთოდები, რომლის დროსაც ხდება საჭირო ცნებებისა და ტერმინების გაცნობა, ლექსიკონზე და სხვა საინფორმაციო წყაროებზე მუშაობა.
- მასალის სრულყოფილად შესწავლის მიზნით გამოიყენება მოკლევადიანი კვლევები.
- მეცადინეობებზე სასურველია შევთავაზოთ სხვადასხვა სახის ლოგიკური დავალება, რომლებიც წარმოაჩენს მოსწავლის გარკვეულ თვისებებს.
- ხორციელდება მზადება საინტერესო თემების დამოუკიდებლად დამუშავება გრძელვადიანი კვლევებით. ასეთი კვლევები მასწავლებლის ხელმძღვანელობით უნდა მიმდინარეობდეს.

მესამე კლასში თეორიულ და პრაქტიკულ მეცადინეობებზე კვლევითი საქმიანობის გზით მოსწავლეები ეცნობიან კვლევის თეორიებს, მეთოდებსა და სტრუქტურებს. ასეთ გაკვეთილებზე სასურველია მასწავლებელმა სასწავლო მასალის შინაარსიდან გამომდინარე მიმართოს და გამოიყენოს სხვადასხვა სახის თამაშობითი მეთოდები. კერძოდ:

1. ტარდება მოცემული თემის კოლექტიური კვლევა. აქ მესამეკლასელთა აქტიურობა გაცილებით უფრო მაღალი უნდა იყოს, გაცილებით უფრო საინტერესოდ უნდა წარმოჩინდეს არაორდინარული მიდგომები და წინადადებები კვლევითი საქმიანობის რეალიზების პროცესში.

2. ხორციელდება მონაწილეთა დამოუკიდებელი ხანგრძლივი კვლევა არსებული ცოდნისა და უნარების გამოყენებით (ინფორმაციის მოძიება, ძირითადის გამოყოფა, განსაზღვრის ფორმულირება, დაკვირვება, მოხსენების მომზადება). მონაწილეები ატარებენ გამოკითხვას, ანკეტირებას. გამოკითხვის ჩატარება, როგორც წესი, თეორიული გამოკვლევის მახასიათებელია. მონაწილეთა გამოკითხვა ტარდება წინასწარ შედგენილი კითხვების საშუალებით, იმ მიზნით, რომ მოსწავლეებმა შეძლონ საკუთარი ცოდნის ფლობის გამოვლინება და ამავე დროს სხვადასხვა ინფორმაციის მოძიების გზით შეძლონ კიდევ უფრო სრულყოფილი საკუთარი ცოდნა მოცემულ საკითხთან დაკავშირებით.
3. მეცადინეობაზე კვლევისას იხილება მათი კვლევითი საქმიანობა, რომლის დროსაც კონსულტანტი მასწავლებელია. სასწავლო წლის ბოლოს მონაწილეთა დიდ ნაწილს შეეძლება უკვე დამოუკიდებლად შეარჩიოს საკვლევი თემა, შეადგინოს კვლევის გეგმა, განსაზღვროს ერთი ან ორი ამოცანა, მოძებნოს შესაბამისი მასალა, წარმოადგინოს მოხსენება ჩვენებით, დამოუკიდებლად გაიაროს გაკვეთილის დროს კვლევის ეტაპები.

მეოთხე, მეხუთე და მეექვსე კლასებში ქართული ლიტერატურის კვლევით გაკვეთილებზე განზოგადდება მიღებული ცოდნა. ყურადღება დაეთმობა საინფორმაციო წყაროების დამუშავებას, უშუალოდ ინფორმაციისა და ტექსტების დამუშავებას, საკუთარი ნამუშევრის (ტექსტის სახით) შედეგის წარდგენას და სხვ.

საბოლოო ჯამში მონაწილეები ვალდებული არიან დამოუკიდებლად განახორციელონ შერჩეული თემის კვლევა, ინფორმაციის მოსაძიებლად გამოიყენონ სხვადასხვა გზა, კვლევის მეთოდები, საჭიროების შემთხვევაში უნდა შეძლონ საკუთარი აზრის ციტატებით გამყარება და მისი დასაბუთება.

ქართული ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილებზე უნდა იქნეს გათვალისწინებული შემდეგი ფაქტორები: მონაწილეთა რაოდენობა: ინდივიდუალური (დამოუკიდებელი), ჯგუფური, კოლექტიური; ადგილის მიხედვით: საკლასო, კლასგარეშე; დროის მიხედვით: მოკლევადიანი,

საშუალოვადიანი, გრძელვადიანი; თემის მიხედვით: საგნობრივი, თავისუფალი.

ამ ეტაპზე მთავარ განმსაზღვრელად ჩაითვლება კვლევითი შედეგების წარდგენა, რაც მოგვცემს საშუალებას, გადაიჭრას რამდენიმე ამოცანა: მეცნიერული მეტყველების განვითარება; ტექსტზე დამოუკიდებელი მუშაობის უნარის განვითარება; საკუთარი საქმიანობის ანალიზი და საკუთარი მიღწევების დემონსტრირება; ცოდნის შევსება ახალი ინფორმაციებით და კვლევითი საქმიანობის შედეგების შეფასება და თვითშეფასება.

როგორც არ უნდა იყოს მოსწავლეთა კვლევითი საქმიანობის შეფასება, მთავარი ერთია: მოსწავლეები თავს უნდა გრძნობდნენ წარმატებულად; მოსწავლეების ნებისმიერი მიღწევა კვლევითი საქმიანობისას უნდა ითვლებოდეს წინ გადადგმულ ნაბიჯად; მოსწავლეთა კვლევითი საქმიანობა აუცილებლად უნდა ითვალისწინებდეს ახალი ცოდნის დაუფლებასა და თვალთახედვის გაფართოებას. ქართული ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილებზე კვლევითი საქმიანობისას მოსწავლეთა ასაკობრივი თავისებურებებიდან გამომდინარე, მათი შემეცნებითი ქმედითუნარიანობის აქტივიზაციის მიზნით საჭიროა გამოვიყენოთ: გამოცანები, რებუსები, შარადები, სახალისო ამოცანები, ლოგიკური დავალებები შემოქმედებითი შესაძლებლობების გასავითარებლად; თამაშობითი მომენტების გამოყენება საგაკვეთილო მასალიდან გამომდინარე - შეკითხვის (ლოგიკური, სააზროვნო) დასმა, შესწავლა, ტექსტის განსჯა და გააზრება, ტექსტიდან პერსონაჟების გამოყოფა და სქემის მიხედვით დაჯგუფება, კვლევა, აღწერა, „ასოციაციური რუკის“ გამოყენება და სხვ.; საჭიროების შემთხვევაში თვალსაჩინო-გამომსახველობითი მასალის გამოყენება; თამაში-კვლევა, როლური თამაში და სხვ.

ამდენად, პედაგოგიურ-ორგანიზაციული პირობების განხორციელება ქართული ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილებზე იძლევა საშუალებას, გადავჭრათ მოსწავლეთა კვლევითი უნარის განვითარების ამოცანა და დავაუფლოთ ახალ შესაძლებლობებს ცოდნის მისაღწევად.

ლიტერატურა:

1. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте. Москва, 1991.
2. Uznadze D. BavSvis fsiqologia. Saskolo asakis fsiqologia. Tbilisi, 2005.
3. Kiknavelidze N. Kognituri ganvitareba. Kreb. ganatlebis fsiqologia. Tbilisi, 2005.
4. Nacvlshvili N. Me unada viko shemoqmedebiti. 2012. <http://mastsavlebeli.ge/?p=479>
5. Jinjklhadze L. Qartuli enisa da literaturis dawyebiti kursis swavlebis metodika da teqnologia. Tbilisi, 2014.

**CREATIVE ACTIVATION OF STUDENTS' POTENTIAL AT GEORGIAN
LITERATURE LESSONS IN PRIMARY CLASSES**

Levan Jinjikhadze

PhD in Pedagogy, Associate Professor, Sokhumi State
University

E-mail: levanijinjikhadze@gmail.com

*Presented by the Institute of Pedagogy and Methodology at the Tskhum-Abkhazian
Academy of Sciences*

Abstract. The paper examines a number of problematic issues from a pedagogical and psychological point of view. It discusses two types of imagination (passive and active), the development of students' research skills in the context of forming teaching, increasing students' motivation, creativity and techniques of research skills which must necessarily provide for the strict observance of pedagogical-organizational conditions and on which the ideas of humane pedagogy, personal-oriented and activity-oriented approaches must be based.

The paper also analyzes four blocks of skills how to organize learning activities:

1. Ability to organize their activities;
2. Knowledge and skills of research characteristics;
3. Ability to process information;
4. Ability to present the results of their work.

In addition, it provides a general overview of what types of work and what pedagogical teaching methods can be used by a teacher at Georgian language and literature lessons according to the classes and how to develop and form students' research skills.

We think that the use of such approaches and methods in teaching language and literature lessons will enable us to solve the problem of developing students' research skills.

Keywords: *Creative potential, imagination, creative processes, research method, motivation.*